Вступ

Дуже хочеться романа написати. Давай спробуємо.

I

Чудового червневого ранку на одній із затишних улиць тихого приморського міста, улиць, залитих п'янкими пахощами квітучої білої акації, біля брами невеличкого білого будинку, стояв у задумливій позі середніх літ мужчина і пильно дивився вдалечінь.

Чоловіче лице його мало правильні риси і не палахкотіло ніякою енергією, рудувате волосся його не могло спадати на його високе, круте чоло, бо волосся його було і рудувате і рідкувате. Прямий, нещодавно висяканий, його ніс нікого не вражав своїми ніздрями, бо ніздрів було тільки дві, і то були звичайні собі ніздрі, що і не роздувались, і не западали.

Тільки губи його, не зовсім товсті, і не так щоб уже дуже й тонкі, вражали кожного, хто кидав погляд на нашого героя, бо одна губа була верхня, а друга губа була нижня.

Біля нього стояла чарівна дівчинка, років семивосьми, чудесне білокучеряве дитя, голубооке й ніжне. Такими бувають ангели, доки вони не злітають на землю в район атлантичної хартії.

Дівчинка повними любові очима дивилася на мужчину й ніби запитливо чогось чекала.

Нарешті вона сказала:

— Тат! Чи скоро вже? Мем так хвилюється! Мужчина погладив чарівну дівчинку по білокучерявій її голівці, і відповів з такою глибокою ніжністю, що зразу було видно, що за цю чарівну дівчинку він ні одного пенса аліментів не платив.

— Дитя моє! — промовив він. — Скажи нашій любій Мем, що як тільки кеб під'їде, ми зараз же виїдемо! Проси нашу дорогу Мем не хвилюватися й не крутити мені шариків!

Дівчинка з глибокою відданістю подивилася на Тат'а:

— Єс, Тат! Я скажу Мем, щоб не крутила вам шариків!

— Іди, дитя моє! — сказав мужчина, продовжуючи дивитись в далечінь вулиці, напоєну п'янкими пахощами квітучої білої акації.

— Гмгм! — прогумкав Тат.

І не встиг він прогумкати, як ізза рогу вискочив кеб, запряжений парою непаристих і нерисистих коней.

Коні мчали малокровним галопом, а на козлах стояв немолодий уже тубілець, держачи в лівій руці віжки, а правою "поливаючи" вільним кінцем віжок пару непаристих і нерисистих коней, які, як потім виявилося, були обидва жіночої статі, і, коли вірити енергійним вигукам немолодого вже тубільця, одну з них звали Душа, а другу Мать.

Проти будинку, де стояв у задумливій позі середніх літ мужчина, після енергійного наказу тубільця на козлах:

— Трррр! Душа й Мать! Трррр! Кеб став.

З двору вийшла Мем, ведучи за руку ніжноголубооке й білокучеряве чарівне дитя, а за ними гарновида покоївка, прописана як племінниця, міс Пріська, з кошиком, повним тарані, свіжих огірків, паляниці, варених яєць, пшеничної віскі, полуниць і тому подібних пудингів.

Тат, Мем і чарівне дитя поїхали в гідроорнітологічну подоріж на Обіточенську косу, що врізається в Азовське море біля міста Ногайського.

Світило сонце… Плескалось море…

Минали години й дні 1926 року нашої ери…

II

В цім розділі Таткові слід би було помріяти про Ногайські степи, про ногайців, про місто Ногайське, взагалі вдатися в старовинну історію, або в історичну старовину, але Тат'ові якраз схотілося їсти, через те він попрохав зупинити кеба, виліз із нього із своїми супутниками, — разіслав на травиці над морем пледрядно.

А після трапези почали купатися, так що екскурси в далеку старовину довелось облишити…

Поїхали далі.

Так ото, купаючись та закусюючи, чи закусюючи та купаючись, і доїхали наші подорожники аж до міста Ногайського, звідки, як уже було сказано, врізається Обіточенська коса в Азовське море.

Тут Тат'ові слід би було помріяти про те, що таке Обіточенська коса, звідки вона взялася, її географічне і всякі інші положення, її економічне і всякі інші значення.

Але Тат'а з Мем і з донькою покликали вечеряти хазяї, де вони зупинилися, і мріяти було йому ніколи. Після вечері полягали спати…

III

На ранок Тат, Мем і чарівна дівчинка поїхали на Обіточенську косу.

Там вони прибилися до рибальського куреня, познайомилися з симпатичними рибалками, з їхнім життям і роботою.

Про рибальське життя на Обіточенській косі чимало можна б було цікавого занотувати, та Тат'ові не було коли це робити, бо він або юшку їв, або купався в нечисленних лагунах і затоках, рибалив з рибалками помагаючи їм витягати сіті, вечорами стріляв бакланів, розшукував чайчині гнізда і т. ін.

Мем увесь час пляжилася й купалася, а чарівне дитя купалося, пляжилося й ловило метелики.

І Мем, і чарівне дитя у вільний од пляжу час, їли юшку, їли рибу, їли яєчню і інші подібні пудинги, та так їли, що викликали у рибалок неабияке здивування:

— Дивись! Вроді як дома, а їсть, як за себе кидає! І дитьонок теж!

Після вечері завжди довго точилися дискусії на тему: "Що краще, чи Обіточенська коса, чи обіточенська юшка?"

Перевага була завжди на боці обіточенської юшки.

Після юшки лягали спати: Мем і чарівна дівчинка в курені, а Тат з рибалками біля куреня, на запашному сіні.

І кожної ночі над ногайським степом, над Обіточенською косою, над Азовським морем аж до ранкової зорі не гасли зорі.

IV

Одної ночі, коли все населення рибальського куреня, перетравлюючи юшку, дихало спокійно й рівномірно, — над Обіточенською косою, над її лагунами й затоками залунав дзвінко — страшний, заливчастий регіт:

— Хахахаха! Хахахаха!

Мем і чарізна дівчинка вискочили з куреня, припали, тремтячи до Тат'а:

— Чув?

— Що? — спросоння промимрив Тат.

— Дикий регіт чув?

— Ніякого реготу я не чув! То вам з юшки! — одказав Тат.

Аж тут знову заливчастодике:

— Хахахаха! Хахахаха!

Тат, бувши людиною антирелігійною і абсолютно без ніяких забобонів, перехрестився:

— Свят! Свят! Свят! А воно знову:

— Хахахаха!

Мем і чарівна дівчинка тремтіли.

Тат не тремтів, бо з дитинства був людиною небоязкою й хороброю, чому доказом в надзвичайних випадках були його зуби: вони мужньо цокотіли…

Тат миттю перекотився до найближчого рибалки, сіпнув його за смокінг і спокійно процокотів:

— Сер Данило! Сатана! Регоче!

Сер Данило лупнув очима й промовив:

— Га?!

— Регоче! Отак: "Хахахаха!" Сатана!

Сер Данило почухав те місце, що свербіло, ліг на другий бік, натяг дужче капелюху, засунув ліву ногу глибше в сіно і позіхнув:

— Чачачайка! Чайкареготун! І заснув.

Тат пояснив Мем і чарівній дівчинці, в чім справа, і всі заснули тихим сном, не вважаючи на те, що колинеколи над лагунами й затоками лунало дзвінкотаємниче:

— Хахахаха!

V

Так і жили Тат, Мем і чарівна дівчинка в рибальському курені над затоками й лагунами Обіточенської коси. Одного чудового ранку…

Треба вам знати, що там усе чудове: і небо, і вода, і лагуни, і затоки, і ранки, і вечори, і сонце, і риба, і юшка.

Отже, хай вас не ірітує те, що часто в нашім романі траплятимуться слова: чудовий, чудова, чудове...

Так от, значить:

Одного чудового ранку, коли на чудовому синьому небі з'явилося чудове золоте сонце, Тат, Мем і чарівна дівчинка сіли на чудового човна і попливли чудовими затоками вздовж чудової Обіточенської коси.

Повітря було чудовоп'янке, вода була чудовопрозора, а бризки з весел, падаючи в чудову воду, нагадували чудовосліпучі діаманти.

Тат орудував веслами, чарівна дівчинка, схилившись із човна, опускала в воду ручку і, заливаючись срібномалиновим сміхом, хлюпалася водичкою, а Мем, вдивляючись примруженими очима у блакитну далечінь, наспівувала чудовим голосом чудової пісеньки з якоїсь чудової італійської опери:

Ти ж мене, я ж тебе підманула, Ти ж мене, я ж тебе підвела, Ти ж мені, я ж тобі, молодому Прочуханки дала...

І в оцей саме момент чарівна дівчинка скрикнула:

— Тат! Мем! Гусятка! Аж двоє!

Справді, ліворуч од човна, в лагуні плавала пара буруватосіруватих пухнатих пташок, дуже подібних на малих гусенят, тільки дзьобики в них були не лопаточкою, а гостренькі.

— Упіймать! — лягла в лівому кутку лагуни Тат'ова резолюція.

Човен миттю завернув у лагуну. Тат, кинувши весла, махонули через борт і, не розрахувавши ні глибини, ні своїх можливостів щодо плавби, зразу ж пішли сокирою на дно.

Випрснувши на сонце, вони тільки встигли вимовити:

— Фррр! Рят!

І знову пішли вглиб.

Удруге вони викинули на поверхню вже тільки праву руку, але здогадлива Мем сунула їм у руку весло, вони вхопилися, вистромили з води голову й підтяглися до човна, видерлися за допомогою Мем у човен і сказали:

— Фррр!

І почали вдавати з себе факіра, що випиває в цирку одинадцять цеберок води, а потім фонтани пускає. Вифонтанившись, Тат промовили:

— Треба обережніше! Утоплена людина навряд чи зможе впіймати оті гусенята! Давай нагонити їх на мілину!

Коли Тат, Мем і чарівна дівчинка і веслами, і колективною кишою (а, кишакиша!) нагнали ті гусенятка на мілину, Тат знову вискочив із човна і почав їх ловити, вистрибуючи з ковбань, як Сірко з дерті.

Нарешті одно гусеня викинуло з себе щось біле й крикнуло:

— Киги!

— Здаюсь! — мовляв. За ним і друге…

Гусенята урочисто, під буряні аплодисменти чарівної дівчинки, було посаджено в човна, і Тат, витираючи піт і тяжко дихаючи, скомандував:

— Підганяй до берега! Полежимо!

Полежали, одсапались і повезли гусята до куреня. З ранкової тоні вже повернулись й рибалки і варили чудову юшку.

— Що воно за пташенята? — запитав Тат у сера Давида. Сер Давид довго дивився на пташенят, довго думав і нарешті пояснив:

— Це не йначе, як якасьто птиця! Я їх тут усіх знаю!

— А що вони їдять?

Сер Давид дивився на пташенят ще довше, ще довше думав і нарешті пояснив:

— Годуються! Я їхні звички всі тут знаю!

Чарівна дівчинка, граючись із пташенятами, взяла бичкарибку за хвостика й дратує ним гусятко. А воно як підстрибне та:

— Хоп!

І проковтнуло бичка.

Так і було виявлено, що саме їдять ці любі, пухнатенькі пташеняточка.

Виявлено заразом і друге, а саме: ці любі, пухнатенькі пташеняточка можуть проковтнути кожне штук по п'ятнадцять бичків на снідання, а,

приміром, за годину ще п'ятнадцять і т. д., тоді як Тат'ові досить було десятка бичків, щоб бути не голодному аж до обіду.

А воно знаєте: "Як гукнеш, так і одгукується".

Пташенятка "гукали" неймовірною кількістю бичків, а одгукувались ще більшою кількістю, але вже не бичків.

У всякому разі, доки гусенят було довезено з обіточенської коси до приморського міста, — вони поїли дві величезних банки бичків, а від одгукування на тачанці не було де всім, — і Тат'ові, і Мем, і чарівній дівчинці, і тубільцеві сидіти...

Тубілець, цьвохкаючи батогом, скептично кидав:

— Ну, пташки!? З парою телиць було б легше! І не поздихають!

Усі мовчали, знаючи, що не кому іншому, а тубільцеві доведеться мити тачанку.

— І куди ви їх везете? — суворо запитував тубілець.

— В Зоопарк! Дуже дорогі й дуже рідкісні пташки!

— Видатьвидать! — рипів тубілець. — Рідкостні! Ріденьким тачанку зничтожили!

А чудове сонце привітно світить, а чудове море в березі хлюпочеться і співає пісні колискової... Дрімається.

VI

Тат, Мем і чарівна дівчинка повернулись з гідроорнітологічної подорожі, що так щасливо закінчилася надбанням двох невідомого гатунку пташок, які в родинному оточенні звалися гусятками.

Гусятка призвичаїлися, були дуже милі, сильно дуже кигикали, якщо Тат запізнювався з моря з бичками, а Тат тільки те й робив, що сидів з вудкою на морі, тягав бички й носив для милих гусяток, у яких апетит збільшувався разом із їхнім зростом у геометричній прогресії.

У хлів, де жили милі гусятка, можна було ввійти тільки в противогазі, бо чудесні пташки пахкотіли і не резедою, і не жасміном, і не фіялкою, — а якимись такими пахощами слонячого кладовища в Індії, помноженими на запахи буряного смерчу, що промчався по полях зрошення якогось величезного міста.

Герць пташиних пахощів із запахом білої акації кінчився ганебним і поспішним відступом акації аж за чотири квартали, — а в котеджі Тат'а, Мем, чарівної дівчинки й місцевих пожильців пташина еманація панувала безроздільно й міцно.

— Що робити? — гвіздком сиділо в Тат'овій голові, бо все населення, що оточувало його котедж, не говорило, а сичало.

Тат ударив телеграму в столицю професоровіорнітологові А., відомому вченому, що завідував науковою частиною зоологічного саду:

— "Упіймав двох невідомих птахів Обіточеській косі тчк Що робити тчк Задихаємось тчк".

Через три дні надійшла відповідь:

— "Всяку ціну збережи зпт привези столичний зоосад тчк Зарані імені наукової частини Зоосаду сердечно дякую тчк Вважай задихаєтесь користь орнітології тчк Професорорнітолог А".

— Бачиш, — сказав Тат похмурій Мем, — задихаємось, виходить, ми не задарма, а на користь орнітології. Доведеться, виходить, ще трохи позадихатись. Як ти на це дивишся, моя крихітко?

— Коли ви (Ого, — подумав Тат, — уже "ви"?!) брали мене в моєї мами, ви якої співали? — "Я ж тебе, вірная, аж до хатиноньки сам на руках однесу!" — ви співали!? І ніколи ви не говорили, що доведеться задихатись! Самі задихайтесь! — одповіла йому його крихітка.

— Орнітологія ж… наука… професорорнітолог… — боязко доводив Тат.

— А нюхать?! — гаркнула Мем. — Може, де й існує орнітологія і орнітологи! А вся ця історія з отими тхорами з пташиної породи — це не орнітологія, а єрундологія! І ви — не орнітолог, а єрундолог! От! Подайте мені полуниці, бо мені млосно!

Побачивши, що ніжності тут уже сподіватися нема чого, Тат вирішив:

— Їдемо!

— Куди їдемо?

— Додому їдемо! В столицю!

— Будь ласка, будь ласка! — погодилася Мем.

— І пташенята веземо!

— Будь ласка, будь ласка! — погодилася Мем. — У багажному вагоні.

— Як буде, так і буде! — туманно резюмував Тат.

VII

Того ж таки дня, надвечір, Тат пішов до міста, знайшов міську залізничну станцію, щоб довідатися, яким способом перевозяться залізницею живі, крім людей, створіння.

Там йому пояснили:

— Можна, — пояснили йому, — в багажному вагоні, у відповідній тарі, забезпечивши живі створіння доглядом і відповідними на весь час подорожі харчами... Можна, — говорять, — разом з пасажиром, взявши для цього квитка для "животных, которые следуют на руках у пассажиров".

Тат замислився.

— Посадить, — думав він, — у багажний вагон... З відповідним доглядом і харчами? І тарою! Ну, тара — це, очевидно, клітка... Зробимо. Догляд? — попросимо кондуктора доглядати... Харчі? Тільки свіжі бички. Наловимо... Поставимо біля тари акваріум... А хто їстиме ті бички?

Подумав Тат і вирішив везти милі гусятка "на руках у пасажирів".

Купивши на взавтра квитки для пасажирів і для птахів "на руках у пасажирів", Тат повернувся додому веселий і заспокоєний:

— Взавтра їдемо! Збирайтесь! — об'явив він домашнім.

— Будь ласка, будь ласка! — погодилася Мем.

А чарівна дівчинка відразу почала одягати в дорогу свою ляльку "Галочку".

VIII

На другий день Тат, Мем і чарівна дівчинка виїхали із приморського затишного міста в столицю.

Тат помітив, як радісно блищали в сусідів очі, коли він виносив із хліва напнутого сіткою кошика з милими гусятками.

— Щаслива вам путь! — гукали сусіди.

— Дякую сердечно! — одповідав Тат, умощуючи кошика з гусятками на кеба.

На вокзалі зустрілися з своїми друзями, що теж поверталися в столицю після відпочинку на морі.

— І пташки з вами? — питали приятелі.

— І пташки з нами! — відповідав Тат.

— А в якому ви вагоні? — питали приятелі.

— У п'ятому, — одповідав Тат.

— І ми в п'ятому! — говорили приятелі.— І пташки, значить, у п'ятому?

— І пташки в п'ятому!

Очі в приятелів бралися сумом.

Мем, довідавшись уже на вокзалі, що пташки їдуть в одному вагоні з ними, спочатку рвонулась з чарівною дівчинкою назад до моря, але квитки було вже куплено, грошей було обмаль, і треба було їхати.

Мем ущухла, губи в неї потоншали, мову в неї одібрало, до Тат'а вона зверталася тільки іноді, кріпко стуливши губи й зуби, і крізь ті стулені губи й зуби вилітало зловіще: "ви", ніби Тат був не один, а було Тат'ів цілий підрозділ, — множина!

Посідали у вагон.

Кошика з пташками було прилаштовано під лавкою, там же було поставлено і дві великі банки з живими бичками.

Був липень і було душно.

Душно було надворі, ще душніше було у вагоні.

Настрій у всіх, що їхали в однім вагоні з Тат'ом, Мем, чарівною дівчинкою, пташками й бичками був, сказать, не зовсім веселий, певніше — настрій у всіх був сумовитий.

Єдина Нора Іванівна, симпатична блондинка, з веселими сірими очима, всіх підбадьорювала, привітно і з співчуттям поглядала на Тат'а: — "Не журись, мовляв, якось то воно буде!" — і говорила:

— Які симпатичні пташки! Безперечно, вони будуть прикрасою зоосаду! Ах, які милі!

Симпатичну Нору Іванівну ніхто із знайомих не підтримував, а незнайомі пасажири, справді, дивлячись на пташенят, ласкаво посміхалися, запитуючи:

— А як називаються ці пташки?

Тат поясняв усім, що пташки ці ще системи нез'ясованої, що, можливо, це пташки такі, що зроблять своєю появою в наших широтах цілий переворот в орнітології і що справу про їхнє положення й їхній гатунок вирішуватиме в столиці наукова орнітологічна конференція.

Поїхали…

Тат потім докладно, з усіма деталями, розповідав, що то була за подоріж.

Ще й п'яти кілометрів не проїхали, як уже весь вагон сповнився стогоном:

— Поодчиняйте всі вікна! Поодчиняли…

Стогін не вщухав.

Навіть симпатична Нора Іванівна зскочила з верхньої полиці і побігла в тамбур.

Пробігаючи повз Тат*а, вона подивилася на нього винуватими очима й промовила:

— Співчуваю, але не можу!

Серйозний дядя, що лежав на другій полиці в подальшому купе, лаявся одверто і кріпко. Він викликав провідника. Тат розсердився:

— Пташенята їдуть на законній підставі, з квитками "на руках у пасажирів". Але ж головне не це! Будьте ж, нарешті, громадяни, свідомі

того, що це рідкостні пташки, що вони їдуть в зоосад з науковою метою, що вони збагатять нашу науку й техніку!

Не помогло.

Все населення вагона вирішило виселити птахів із вагона, бо вони "невообразимо" пахнуть.

Особливо протестував отой серйозний дядя. Викликали начальника поїзда.

Начальник поїзда довго умовляв Тат'а передати пташки у багажний вагон.

— Як? — кипів Тат. — Такі дорогі, такі рідкостні, такі наукові пташки — і в багажний вагон?! А як вони там повмирають?! Що я науці скажу?! Столична орнітологія, а може, й світова, на них чекають. Нізащо!

Начальник поїзда приніс велику книгу з усіма інструкціями й правилами, як перевозити залізницями живі й мертві речі…

— Ну, коли пасажири протестують, я мушу видворити тварину з пасажирського вагона! Розумієте, мушу! Ось тут так і написано!

— А чого вони, власне, протестують? — здивувався Тат.

— Розумієте, пах… "Невообразимо" пахнуть!

— А ви всіх видворяєте, хто "невообразимо" пахне? — ядовито запитав Тат і з презирством подивився на серйозного дядю.

Серйозний дядя перейшов у сусідній вагон. Гордіїв узол розрубав провідник:

— Давайте, я заберу пташки в своє купе, як такі вже вони дорогі й наукові!

І забрав…

У вагоні стало тихо.

Мем говорила чарівній дівчинці:

— Як приїдемо до столиці, ти візьмеш кошика з птахами, я посаджу тебе на візника, а ми з Тат'ом з вокзалу поїдемо в ЗАГС, розлучимося й приїдемо додому. Тільки не внось кошика в кватирю, постав доки ми приїдемо серед двору!

Тат спокійно все це слухав і думав гірко: "Все для науки! І власне своє особисте щастя для науки!"

Сумний і задумливий пішов Тат у тамбур. Дивиться, — а провідник стоїть в коридорі біля відчиненого вікна й тяжко хакає.

— Що з вами? — питає Тат.

— Не можу! Дозвольте пташенят в убиральню! Не можу!

Дорогі й рідкостні пташенята доїхали до столиці в убиральні.

Але доїхали!

Аж на підступах до столиці дипломатичні відносини Тат'а з Мем і з усіма подорожніми відновилися.

Од столичного вокзалу пташенята їхали у передку з візником.

Візник увесь час крутив сюди й туди головою, а потім звернувся до пасажирів:

— Воздух сьогодня какойсь такий вроді важкуватий! Чи бува не на дощ? Як там на морі?

— Буває й на морі! — одказав Тат.

— Та воно, сказать, одна земля, один світ! Могло буть і на морі! Ннно!

Тат, Мем і чарівна дівчинка їхали з вокзалу повз будинок, де жив професорорнітолог, зав. науковою частиною зоологічного саду.

Коли вони під'їхали до професорового будинку, Тат скомандував візникові:

— Стоп! Занесу я ці милі пташенята до професораорнітолога.

Заніс разом із недоїденими бичками. Професора не було вдома, була вдома його тітонька, старенька бабуся.

— Драстуйте, бабусю! — привітався Тат. — Пташки привіз. Зараз же наточіть півванни води, ми їх туди пустимо, бо в дорозі вони, бідні, без води дуже страждали. Коб ще не похворіли! Бо птиця вона — водяна!

Наточили в ванну води, Тат пустив туди пташенята й висипав бички.

— "Плавай, плавай, лебедонько!" — проказав Тат і поїхав додому.

Увечері дзвонить телефон:

— Поздихали б вони тобі! У ванну поткнутись не можна!

— Ааа! Професор! — зрадів Тат. — Здорові були! А ви ванну промийте!

— Не обмивається! Поприкипало!

— А де ж пташенятоčка?

— Відправив в зоосад!

— А що за пташки?

— Реготуни! Чайкиреготуни, поздихали б вони тобі.— Серед сусідів по квартирі бунт!

— Реготуни, кажеш?

— Реготуни!

— Я місяць з того реготу плакав! Поплач і ти! Для науки!

Цілий місяць професор з посемейством ходив до Тат'а банитись у ванні.

Епілог

Пташенята виросли і вибилися на справжніх дорослих морських птахів — чайокреготунів, що важно ходили серед численного птаства орнітологічного відділу столичного зоосаду.

І як колинебудь Тат, Мем і чарівна дівчинка, відвідуючи зоосад, підходили до ставка, де на березі гордо проходжалося водоплавне птаство, — чайкиреготуни махали крилами й реготалися:

— Хахахаха! Хахахаха!

Вони насміхалися з гідроорнітологічного посемейства, пригадуючи свою подоріж од Азовського моря до столиці…

Післяслово

А де ж роман, що його автор обіцяв у вступі? Слухайте:

Чайка-реготун, "вона", полюбила чайку-реготуна, "його". Чарівна дівчинка виросла і, мріючи про генерал-лейтенанта, покохала лейтенанта. Тат і Мем — посивіли.

Вони часто й густо згадували свою молодість, свої гідроорнітологічні і мисливські експедиції і зморшки на їхніх лицях розгладжувалися.

Мем, дивлячись повним любові поглядом на Тат'а, ніжно говорила:

— Дорогенький мій! А чому ж ти не випив сьогодні риб'ячого жиру? І діуретіну не пив!

Тат сумносумно дивився на Мем, і скільки ж туги й страждання було в очах у його!

Він не промовляв, а проридував:

— А скільки ж у тому риб'ячому жирі градусів, моя крихітко?! А діуретін хіба закуска?